

KÁRPÁTI LAPOK

Magyarországi Kárpát turistaegyesületek kiadványa

A turisztág, a honismeret, a természetvédelem terjesztésére

Kiadó, szerkesztő: Nagy Péter (peter.nagi@t-online.hu)

A Duna–Tisza középső részein

Kéktúra az északi végeken

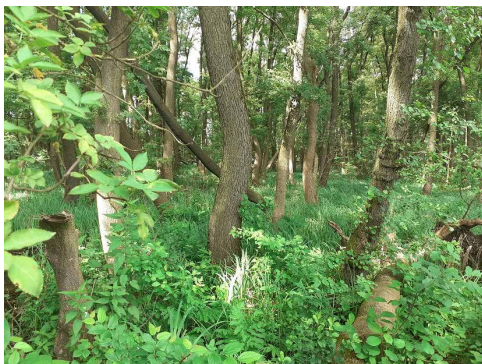
A Balkán felfedezése

Wegyúr kalandjai

A Duna–Tisza közének középső részein 2023. június

Dabas nyugati szélén kis sétával elérjük a Dabasi ősturjánost. A turját a nagy botanikus, Tuzson János így határozta meg: „A turján ingoványos, mélyen fekvő, amelyen itt-ott víztükör van.” Dabas szélén meglepetés ért bennünket: az egyik ház falán egy tábla ismerteti, hogy Kossuth Lajos édesapja, Kossuth László itt halt meg 1839-ben.

Az ősturjános nyári képe

A kunbábonyi avar kagáni sírnál

Dabasról autóval mentünk Tatárszentgyörgyön és Kunpezsérén keresztül Kunbábonyba. Ha innen tovább folytatjuk utunkat Kunszentmiklós felé, nem sokkal a falu elhagyása után jobbra térünk egy alföldi erdőbe. Itt találjuk a sűrűben – viszonylag szerény táblajelzéssel – az úgynevezett avar kagán sírt. Az 1984-ben kiadott Magyarország története erről így ír.

„A 7. századtól kezdve a kagáni székhely valahol a Duna bal partján, a Duna-Tisza közén feküdt; valószínűleg ugyanezt az ordu-t öröklik a késői avarok is. Itt került elő az első kagáni sír (Kunszentmiklós–Bábony) a 7. század középső harmadának vége tájáról. Az idős, 60 éven felüli, mongol arcvonású férfi Baján unokája lehetett, aki 630 után győztesen került ki a belháborúból, és valószínűleg hosszú ideig uralkodott. Három aranyveretes öve közül a legpompásabb a csupán ünnepekélyes alkalmakkor viselt álcsatos kagáni díszöv, egyben a Baján-dinasztia jelvénye.”

Egyébként az aláírás írói szerint az avarok közvetlen őseink! (?)

A Fülöpházi homokbuckáknál

Kunbábonyból Fülöpházára autóztunk és egy kis kirándulást szervezve megnéztük a Fülöpházi homokbuckákat. A Fülöpházi homokbuckák nemzetközileg is különleges értékű, dunai eredetű homokbucka-vonulatok, amelyeket még ma is formál a szél. Fülöpháza környékének nevezetes állata az ásóbéka.

Séta a Fülöpházi homokbuckáknál

A soltszentimrei kocsmában

Fülöpházáról a közeli Soltszentimrébe mentünk át. Ott megálltunk a kocsmánál. Belseje egész hangulatos volt. A kocsmárossal beszélgetni is érdekes volt. Elmondta, hogy az utóbbi években teljesen megváltozott a falu élete (de általában a falvak élete is). Korábban mindenki a földön dolgozott. A munka végén a kocsmában összegyűlt vagy 20-30 ember, aki mind a földből élt. Ma már alig él valaki a földből. A fiatalok nagy része eljár dolgozni, például reggelente több busz viszi őket innen a kecskeméti Mercedes-gyárba. Hazafelé bevásárolnak valamelyik bevásárló központban és otthon „fogyasztanak”. Ha véletlenül egy-kettő mégis bejön, ők sem igazán egymás közt beszélnek, hanem a csodatelefonnal szórakoznak... Így aztán az utóbbi években sokat gyengült a kocsmabérlés vagy tulajdonlás haszna. Ő is nyugdíjba akar menni. (Ő is öreg legény, mint mi – ahogy mondta –, tanyán nőtt fel. Akkor még petrós (petroleum) lámpával világítottak...)

Beszélgetés közben nagy meglepetés ért bennünket. Belépett ugyanis egy egészen fekete afrikai, aki hozott valamit a kocsmárosnak, majd sört rendelt. Tökéletesen beszélt magyarul, ami nem is csoda, hiszen már 30 éve itt él a faluban. Mindenki szereti, büszkéek rá. Különben igazi polyglott: hat nyelven beszél. Állítólag Göncz Árpád államelnök tolmácsa volt.

A soltszentimrei árpádkori templomnál – „szállásunk”

Soltszentimre bal felé még néhány kilométert kell autózni, egyre inkább földutakon. Így érünk el az Alföld egyik középkori értékéhez, a soltszentimrei árpádkori templomromhoz. Valahol olvastam, hogy három falu viseli Szent Imre nevét (itt, egy másik Mecseknádasd fölött a szép sváb temetőnél, végül a harmadik valahol a Fekete-Körös völgyében, már Romániában), és hogy feltehetően ezek egyikénél történt Szent Imre balsorsos vadászata.

Én nem vertem fel a sátrat, a többiek igen. Éjszaka fáztam, minden nedves lett, hiszen teljesen szabadban aludtunk, nem erdőben. Amikor egy-kétszer felébredtem, csodálatos volt a csillagtómegek égbolt! Reggel 5-kor keltem. Neki álltam mindannyiunknak kávéét készíteni.

Szálláshelynek a soltszentimrei árpádkori templomromot választottuk. Nagyon szép hely, az idő is csodálatos volt, emlékezetes esténk volt

A következő állomásunk – második nap délelőtt – Bugac volt

amely azonban a várakozásunkkal ellentétben elég üres volt.

A bugaci csárdában

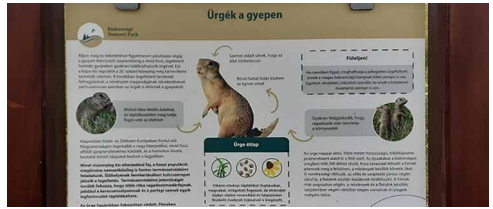
Bugacon egy nagy négyzetet jártunk be, amelynek mindegyik oldala kb. 2 km volt, s így összesen olyan 8 kilométeres volt a bugaci sétánk. Egy helyen egy olyan beton oszlop alatt álltunk meg, amelynek a tetején egy gólyafészek volt több már „kamaszkorúnak” tűnő fiókával. Szegény gólya mama nagyon megijedt tőlünk. Körbe-körbe repült felettünk, majd a következő oszlopra rászállt, hogy újra körözzön felettünk.

Barátságos lovak a pusztán

Rákosivipera mentőhely

Ürge ismertető tábla

Bugacon többször jártam. Eszembe is jutott néhány emlékem, melyeket most Bugactól búcsúzza felidézek.

Az 1980-as évek végén egyszer Kiskőröstől Bugacig kirándultunk – kánikulában. Bócsát elhagyva egy darabig még az országúton haladtunk, majd jobb kézre begyalogoltunk a Nemzeti Park irányába. Egy ritkás erdőben aludtunk meg – sátor nélkül, csak hálósáokban a szabadban. Hajnalban – a hűvösebb időt kihasználva – korán indultunk. Bejutottunk a Nemzeti Park bugaci területére – és akkor megdöbbsentünk. Mindenütt összevissza ágyúhüvelyek, golyók heverték, cirill betűs felírással földbe mélyített fedezékek (a német Deckungot ismertük fel a cirill gyekungban). Kezdtünk megjedni és igen-csak örültünk, hogy senkivel sem találkoztunk. Végre kijutottunk a Bugaci nagy legelőre és már láttuk a túlsó szélén a Bugaci tanya épületeit. Ahogy közeledtünk a Bugaci Központ felé, elmentünk egy üdülőház jellegű épület mellett. A kertben szorgoskodó melegítő ruhás emberben egykori professzoromat, Dr. Balogh Jánost ismertem meg. Ő is megismert és behívott bennünket. Ekkor a beszélgetés közben megkérdeztem, milyen szovjet gyakorlatozó hely van a Nemzeti Park területén. Bizony az és nagyon károsak. A Nemzeti Park igazgatójával fel is keresték az itteni szovjet parancsnokot, aki nagyon udvariasan fogadta őket. Kérdésükre azt válaszolta, hogy közös az érdek, hogy felkészüljünk az imperialisták támadására és különben is a KGST-nek van egy nagy nemzeti parkja – a lengyel Bielowiezában –, és ott védik az állatokat.

Egyébként a 80-as években, miközben körbe jártam Magyarországot – némileg megelőzve a nagy Országos Kékkört –, döbbsenten tapasztaltam, hogy a szovjet katonaság betelepedett a magyar Nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre. Így a Szalafő melletti kondorfai erdőben bukkan-tam rájuk a nyugati határszélén, az Őrségben. Megnéztem a Varsói szerződés vadászbombázóinak közös bombázó területét Hortobágyon és végül itt Bugacon...

Veress Zoltán

A 2010-es években többször is felkerestük a Kurultaj napokat. Az egyik alkalommal, 2017-ben készült képekből mutatok be párat

Pilis (szűkebb értelemben vett Pilis)

Az Észak-Dunántúl északkeleti sarkát a Dunazug-hegység foglalja el, amely név gyűjtőnév: Tata, Tatabánya, a Duna vonala, Budapest és Érd közötti földrajzi területet tartalmazza. Négy hegységből (Budai-hegység, Pilis, Visegrádi-hegység és Gerecse) és köztük néhány kisebb tájból áll: Tétényi-fennsík, Etyeki-dombság, Zsámbéki-medence és a Szentendrei-sziget. Ez a terület különösen nagy szerepet játszott a magyar állam kialakulása és az Árpádházi-uralkodók idején.

A felsorolt négy hegység közül a Budai-hegységben megtett túráinkat átnéztük a Budapesti sétáink során. A Budai-hegység északi szomszédja a vele geológiailag közel álló Pilis.

A Pilis hegység neve pontosítást kíván. Szélesebb értelemben a Budai-hegységtől a Dunakanyarig terjedő hegységet értjük alatta. Szűkebb értelemben egy keskeny hegysor Békásmegyertől Esztergomig, amely sorban a Kevélyeket, a Hosszú-hegyet, Pilis-tetőt, a Fekete-hegyet és már Esztergom mellett a Strázsa-hegyet tartalmazza. A szűken vett Pilis hegységtől északra helyezkedik el a Visegrádi-hegység, s így a Visegrádi-hegység és a Pilis hegysor együtt alkotja a szélesebb értelemben vett Pilist. A szűkebb értelemben vett Pilis üledékes mészkő hegység, ellenben a Visegrádi-hegység vulkanikus. Ebben a részben a kisebb Pilis hegységgel foglalkozunk, illetve még hozzávesszük a Budai-hegység geológiailag rokon északi sávját.

Kirándulás a Zajnát-hegyre

A Budai-hegység egyik legnyugatabbra eső hegye – Perbállal szemközt – a Zajnát-hegy. Feltetelezésem, hogy a Zajnát „az Ajnát”-ból alakult ki; a francia Aynard lovagok a XIII. század elején jöttek Magyarországra. Ők alapították a zsámbéki premontrei templomot és egy azóta teljesen eltűnt várat építettek valahol a Budai hegyek nyugati szélén. Én ezt gyanítom a Zajnát-hegyen! Talán érdemes lenne alaposabban megvizsgálni az alábbi képen látható Ajnát-hegyet!

A pilisi len nyomában

A Budai-hegység északi részének legnagyobb biológiai szenzációja, a dolomitjelenség különleges „eredménye”, a *pilisi len*. Ez világszenzáció (a világon csak itt fordul elő ez a faj!), olyan különleges reliktum, hogy az ide vonatkozó pár sort bemásolom a Biológiai Lexikonból: „*a dolomitkőzet kémiaiilag alig, fizikailag annál inkább mállik, felaprozódása igen nagymérvű. Ennek következtében alakult ki a dolomithegyek sajátos formakincse; igen tagolt felszín, meredek, kopár lejtők, mély völgyek, éles gerincek. A folyton aprozódó kőzet lefelé mozog, gátolja a talajképződést, erdőtlen kopárok alakulnak ki. A tagolt felszínen aránylag kis távolságokon belül változatos mikroklíma kialakulását eredményezi, melyek reliktum fajok fennmaradásának is kedveznek. Ilyenek nálunk a jégkor előtti időkből például (a déli lejtőkön)*” többek közt a pilisi len.

Csobánka – Nagykevély - Békásmegyér

Csobánkára busszal mentünk Pomázról, majd onnan erdőben megtett egyenletes emelkedéssel értük el a Kevély-nyerget, ahol egy kis pihenő helyet rendeztek be.

A Kevély-nyergeren úgy 1992-ig volt egy turistaház, de aztán leégett és ma már a nyomát sem találni. Ha innen a Kis-Kevély északnyugati oldala felé megyünk, akkor megtalálhatjuk a Mackó-barlangot. Mi ellenben a másik irányba indultunk. Rövidesen fel is jutottunk a sziklás tetejű 534 m magas Nagy-Kevély felé, amely pompás kilátással jutalmazott meg.

A Nagy-Kevélyről a gerincen Békásmegyér felé folytattuk a túrát. Egy idő után egy kicsit „geológiázhattunk”, mert megfigyelhettük, hol váltotta fel a mészkövet a hárshegyi homokkő.

Út közben még láthattuk az egykori, 1823-ban felállított határkövet Borosjenő és Üröm között.

Békásmegyér, amely az egyik honfoglaló törzs nevét őrző magyar faluból vált a török után svábbbá, mára két teljesen különböző világ határán van. Egyrészt a Kevélyek felé az épületeit tekintve megmaradt sváb falunak, másrészt a Duna felé eső részén ma néhány évtizede egy nagy budapesti lakótelep létezik.

Békásmegyér két részre törését jól mutatja a falu I. világháborús emlékműve. Ma magányosan magában áll: egykor a falu közepe volt, most „nem találja a helyét.”

Csobánka – Oszoly – Pomáz

Könnyű séta Csobánkáról a kettős kereszt díszítette Oszoly-tetőre, amelynek oldalán a sziklamászók gyakorolnak. Nyugati irányban a Kis-Kevély, a Hosszú-hegy és a Pilis-tető felé szép kilátás nyílik, alattunk pedig Csobánka terjeszkedik.

Az „Egri vár” és a Teve-szikla

A Nagykevély oldalában érdekes filmtörténeti emlék az „Egri vár”, amely az 1960-as évek egyik sikerfilmjének, „Az egri csillagok” felvételeihez készült. Ma már sokak által használt kedves kirándulóhely.

Ha már meglátogattuk az Egri-várat, érdemes megnézni a vártól egy gyenge kilométernyire, Pilisborosjenő fölött található érdekes dolomitos sziklaalakzatot, a Teve-sziklát.

Piliscsaba v.mh. – Nagy-Kopaszi kilátó – Klotildliget v.mh.

A budapest-esztergomi vonatról Klotildligeten szálltunk le, majd elég sok és meredek emelkedő után jutottunk fel a Nagy-Kopasz-hegyi kilátóhoz (447 m). A mászás jutalma az élénk tároló panoráma. Északi irányban: távolban közepén a híres-hírhedt Nagy-Gete-hegy. Mellette a Strázsa-hegy is látszik, köztük kivehető az esztergomi székesegyház. Jobbra pedig a Pilis-tető emelkedik.

Pilisszentkereszt – Dera-patak szurdokja – Szentkút – Csobánka

A Hosszú-hegy oldalában kedves színfolt a Dera-patak szurdokja:

A Kevélyek nyugati szomszédja a pilisi hegyek sorában a Hosszú-hegy, melynek erdős északi oldalában a környék nevezetes Szentkútja rejtőzik. A környék török utáni betelepülésének megfelelően három nyelven – rác-szerb, sváb-német és magyar – találunk hálálkodó táblákat, és egy felirat szerint a híres székesfehérvári püspök, Prohászka Ottokár itt egyszerre három nyelven – magyarul, németül és szlovákul – prédikált.

Pilisszentkereszt – Pilisszántó

Régebben nagy élmény volt Pilisszántó felett a mészkövet égető kemencék sorát nézni.

Pilisszentkereszthez közelebb találjuk az egykori pilisszentkereszti ciszterci kolostor romját. Ha arra gondolunk, hogy a XIII. század első felében a híres francia építész, Villard de Honnecourt meglátogatta és rajzokat készített a kolostorról, a mai maradványokat látva ismét szívbe markolóan megérezzük, milyen sok minden elpusztult Magyarországon a török időkben.

Dobogókő – Pilis-tető – Pilisszántó

A Pilis legmagasabb hegye, a 756 m magas Pilis-tető, melyet délről Pilisszántó, keletről Pilisszentkereszt, nyugatról pedig Klastrompuszta határol. Még ma is megdöbbenünk az egykori rakétasilók, a még mindig elrontott környezet láttán a Pilistetőn. Talán egy nagy mementó kellene ott fenn készíteni, hogy ne felejtsük a szovjet uralmat.

A kilátás azonban pazar. Van egy nem túl magas kilátó, ahonnan talán egy szép téli napon még a Magas Tátra is látszana, de az Alacsony bizonyosabban. Még a kissé ködösebb napokon is – mint mikor ez a fénykép készült – talán 100 km-t is be lehet látni.

Nyugat felé a Velencei-dombok még jól kivehetők, keletre viszont a Mátra már éppen csak. Közelebb azonban nagyszerű most a körpanoráma: északra a szomszéd Dobogókő majdnem egymagas, hátrább távolabb a Börzsöny, északkeletre a Naszály, a nógrádi táj, aztán kelet felé a Pomáz fölötti hegyek és a völgyük, amely elválasztja a vulkanikus Visegrádi-hegységet a dolomitos Pilistől. A Kevélyek és az Oszoly meglepően kicsik ott lenn a mélyben – innen fentről!

Tovább forogva következik a Hármashatár-hegy tömbje, mellette Budapest részei. Aztán a Jánoshegy, a Nagyszénás és Nagykopasz, előttük a Pilisvörösvárral kezdődő nagy belakott rész. Perbáli medence, a Zsámbéki-medence, távolabb a Gerecse, sőt még annak a tévétornya is éppen, hogy kivehető.

Közelebb pedig a kéktúrasok híres Nagygetéje. Aztán már ismét a Visegrádi-hegység következik.

Dorog – Kesztlőc – Klastrompuszta – Piliscsév

Klastrompuszta volt az első pálos kolostor. Boldog Özséb alapította a Tatárjárás utáni időkben.

A kolostor romja mellett egy kedves turistaház működött, mely sok-sok társához hasonlóan remélhetőleg nem a végleges enyészet áldozata lesz.

Dobogókő – Feketehegy – Dorog

HÉV-vel (Batthyány térről, 7.19-7.50), majd busszal (Pomáztól, 8.15-8.52) Dobogókőre. Ott fenn kb. 1 centis hó volt (ezen a télen ez nagy öröm!) Délután olvadt és Fekete-hegyről lefelé már erősebben csúsztunk a saras száraz avarban. A Feketehegyi-kulcsosház tábláján szereplő Gizi néni gyermekkori emléket idéz föl.

13-14 évesen egy barátommal 1958-ban vagy 59-ben kirándultunk ide. Akkor még létrával mentünk fel a felső részre, az akkor kb. ötvenes Gizi néni lent aludt. Csak ketten voltunk vendégek. De akkor még itt is volt gondnok.

A Fekete-hegyről meredekebben kellett leereszkedni Kesztlőre, ahonnan azután átgyalogoltunk a Dorogi vasútállomásra.

Esztergom-Kertváros – Kis-Strázsa-hegy – Kesztlőc

A kirándulás dátuma (2022. III. 3. csütörtök) azért is érdekes, mert akkor voltunk az orosz-ukrán háború első napjaiban és a Nyugati pályaudvar tele volt ukrán menekültekkel, egy

külön pihenőhelyet is kialakítottak nekik. Akkor még azt hittük, hogy a háborúnak hamar vége lesz, de az még most is – 2024 elején – reménytelenül tart!

Az Esztergom-Kertváros vasútállomás mellett benéztünk egy vendéglőbe, ahol a falakon a híres betyárok arcképei lógnak. Nyomasztó volt olvasni a képek aláírásait: pl. Angyal Bandit 20 évesen, de Zöld Marcit is kb. ilyen korában végezték ki.

A Kis-Strázsahegy tetejére építették azt a jellegzetes tornyot, amely messziről látszik Esztergom felé közeledve.

A Kis- és a Nagy-Strázsa-hegy között volt valamikor az egyik legnagyobb I. világháború alatti hadifogolytábor (orosz, szerb, román és olasz), és mint ilyennek sajnos, több temetője is volt. Mi a VII. temető maradványát találtuk meg. Fűben fekvő egy sírkövet is felfedeztünk, az 1915-ben meghalt Florov százados sírkövét.

A temetőtől a Kétágú-hegy szép fehér sziklája alatt mentünk be Kesztlőcbe.

Veress Zoltán

Wegyúr teknővel megy evezni

Szép hely, jó hely Dunaszentpál,
Győr mellett a Mosoni-Dunánál.
Partja hosszú és lapos,
csak kissé iszapos.

A szélén egy horgász ásít,
aki egy 20 kilós harcsára vágynak.
Damil végén horog, rajta piros kukac,
izgága rángással jelez a pontyoknak.

Vízhez tart egy furcsa szerzet,
kinek kezében péklapat meredez.
Fején egy repedezett sózóteknő,
vajon ki a csuda lehet ő ?

Mert nem egy kétéltű, vagy csúszómászó,
még csak nem is egy álcázott porral oltó.
Sem nem egy lábon járó vírusirtó,
így ránézésre nem is lehet földlakó.

Tekintete kicsit homály,
akár egy mosatlan pohár
Ő a hatalmas Wegyúr,
aki a háborgó vízen is úr.

Mit akarhat ezzel a sózóteknővel?
Mosáshoz manapság gép kell.
Disznóvágáshoz pedig kell egy disznó,
Egy böllér, hurkatöltő és sok só.

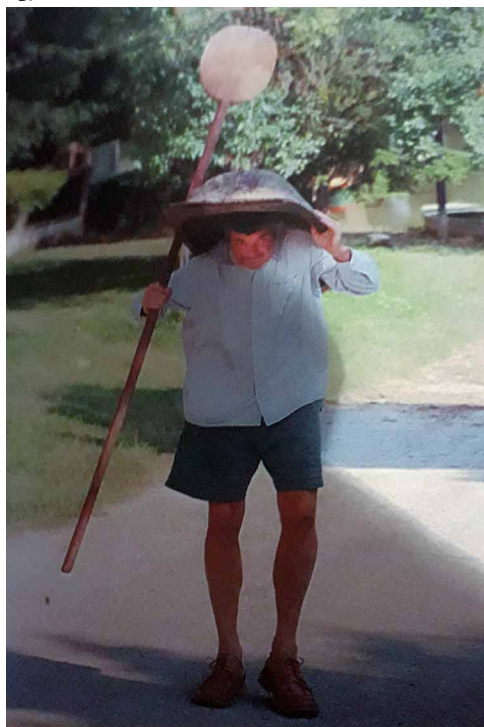
Papucsában csiszeg-csoszog,
nem látott e folyó még ily alakot.
Belegázol most a vízbe,
beleül a teknőjébe.

A péklapat nagyot csobban,
teknő fordul azon nyomban.
Kicsit billeg, ahogy indul,
komótosan hát elindul.

Hiányzik az áramvonal,
esetlen, mint a baloldal.
De a vízen csak fennmarad,
nem süllyed, de alig halad.

Olyan béna ez a hajó,
akár a benne kapálódzó.
Billeg erre, billeg arra,
miközben víz kerül az aljába.

Ez a teknő már vagy tíz éve
egy veranda falának az éke.

Volt ideje kiszáradni,
repedéseket gyűjtögetni.

Új kenus lép most a színre
a dadogós Péter személyében.
Belegázol a folyóba,
bémászik a teknőhajóba.

Wegyúrral szemközt beül,
eddig a dolog még sikerül.
Ám a szembelapátolás eredménye
hogy a teknő nem megy semerre.

A kocsmából pont odalátni,
befutóra most lehetséges így fogadni.
Fókusznak, a törpe bandzsa törzsvendégnek
döbbenettől a korsója is félrebillen szegénynek.

Péter most egy nagy húzás után
hátrabukfencel, de nagyon sután.
Nézősereg üvöltve röhög és tombol,
Fókusznak a maradék sör a hasán landol.

Átnézve a túlsó partra
látom, a szárnnyúl kiült a partra.
A röhögéstől a hátán ugrál,
hanyattában rúc és kapál.

Péter a furcsa hanyatteséstől
nem érthető, de bevverte a fejét elől.
Mi áll ott ki ott legjobban?
Hát a méretes orra volt éppen útban.

A me-me-meder a-a-a-alja ka-kavicsos,
kommentálta a vérző orros.
E-e-erre kell va-va-valami fe-fertőtlenítő!
mi-mi-mindegy mi, csak ne-ne-nem üdítő!

A két ázott páncéltalan teknős
bemutatója nem lehet felejtős.
Ázottan és egy vérző orral
adták elő e mutatványt nagy hatással.

A vízszinpad mára bezárta a bemutató előadást,
legközelebb már csak belépőjeggyel nézhető a
folytatás.

A teknő és a pékklapátok visszamennek a he-
lyükre,
az Anita Vendégház falán lévő függesztőkre.

Ám a kocsmánép azóta is követeli a második részt,
társadalmi munkában vállalják a 4 padosor
kihelyezést.

Összecsődítenék az oskola és óvoda népét és a
tanítót,
de nem hagynák ki a szövetkezet dolgozóit és
a papot.

És ha még a tűzoltózenekar is megnyerhető lenne,
akkor a Péter-Pál nap sikere teljes lehetne.
A bemutató akár más vízjárással is bővíülhetne,
és a faluünnep műsorában hagyományt teremtené.

Weszely György
alias wegyúr
 fotók: Békés Ernő

Wegyúrra rözse borul

Egy hűvös reggel a Zemplénben
Caplattam a hegygerincen.
Őszi köd van most a tájon,
Lések át a nagy homályon.
Lehelet is köddé válik,
Ág végén a csepp leválik.

Erdőszéli ösvényen oldalazva
Valami furcsát látok sompolygva.
Talán farkas, talán róka,
Lehet úgy vagy 3 rőf a hossza.
De mivel nem vörös és nem barna,
így nem lehet a róka koma.

Bátorságmérőm rögtön nulláz,
Pulzusom meg hogy szaporáz!
Nyúlok a laposért azonnyomban,
A bátorság meg az inamban.

Ha a kezem most nem remegne,
Szívószervem tapadna az üvegre.
Csakhogy görcs szorít kezembe, lábamba
Míntha egy sikattyú szorítana.
Úgy állok mereven, mint egy madárijesztő,
Amelynek fején rozsdás a lábosfedő.

Farkassal nézek farkaszemet!
Ki látott már az erdőben rajtam kívül ilyet?
Hát az a bizonyos Piroska,
Akit nagyon várt a nagymama.

Farkas figyel, meg se mozdul,
Merev, mint egy szoborkontúr.
Áldozatát méregeti,
Alaposan megszemlézi.

70 kiló élősúlyban,
Mozgó példány ruházatban.
Csomagolás mind felesleg,
Ruha alatt van a lényeg.
Hús, zsír, bőr és csontok,

Kicsit öreg, de a jó falatok!
Kölyköknek is jut belőle,
Csócsálhatnak egész este.

Wegyúr megnézné saját árnyékát,
Csakhogy a Nap nem világítja meg az oldalát.
Nem a saját árnyékától fél,
Sokkal konkrétabb most a veszély.

Itt és most egészen más a trendi,
A helyzetet másképp kell értékelni.
Semmi előny, csupa hátrány,
Matt háromban, ez az ábrám.

Ha most lenne nagyon ügyes.
Magáról elterelhetné a figyelmet.
Például benyomná a tűzjelző szirénát,
A hangzavar elijeszténé farkas komát.

Most kéne előszedni a diplomáciám,
Pénzem ugyan fogytán,
De van hitelkártyám.
Például, ha befizetném a menzára a komám
Kizárólag húsételre kárhoztatván.
T-t formálva mutatom, hogy időt kérek,
Amíg egy villámgyors életbiztosítást elintézek.
Azt hiszem, hogy félreértett,
Mert nagyon mély morgás a felelet.

Tűzgyújtásra sincs már idő,
Hogyan lehetek menekülő?
Pedig a védőszentem sárkányölő.
Belőlem meg hogy lehetne Farkasölő?
Nem én vagyok a szíú Bölénybika törzsfő,
Aki egy rúgással bemutatja, hogy egy lófejből
hogyan lesz kettő.
A hopi indiánéknál az a nevem:
Vézna Koki, de ezt nem szeretem.
Horpadt Szikla a másik nevem,
De azt meg egyenesen rühellem.

Dél felől a favágók magasan feltornyoztak
gallyakat,
E mögé rohanva próbálom ki az egérutat.
Csakhogy ez a lompos fajta

Gyors, akár a rakéta.
Eszelősen rohan, szemei is vérben,
Semmi jóra nincs reményem.

A nagy menekedés közben
A rőzsetorony támfáját még kilöktem.
Megindult a gallylavina,
Repkedett az apraja és a nagyja,
Mindkettőnket betakarva.

Úgy jártam, mint párosugró Dugovics,
Aki Titusz, de nem ám egy hulló kavics.
De hős, aki utoljára így szólott: - Gyere velem
kopasz Ali,

Ha netán győztök is, a ló-farkas zászlódat nem
fogod kitézni!
És a nándorfehérvári vár faláról magával rán-
totta,
A mélyben bekövetkezett mindkettőjük halála.

Ez a farkas meg túl mohó volt, a zsákmányát
eszelősen akarta.

Így lett aztán őkgiyelme ágaktól és gallyaktól
megláptva.

Beszorult a beste fajta.
Úgy ordít, mint egy rekedt trombita.
Neki most se előre, se hátra.
A gerince is megnyekkenhetett,
Még a tomporából is vér serkedett.

Azért én sem úsztam meg szárazon,
Rőzsegereben a hátamon.
Karcok, szálkák ruhám alatt,
Kellett volna bukósisak.

De én kilátok a szabadba,
Egy kis kúszás az avarba,
Ettől sosem jövök zavarba.
Vicsorogva, de magamat kihámozva
Itt a szabadság! – enyém a pálya!

Farkas úr már nagyon tépett.
Üldözőből üldözött lett,
Könyörgőre veszi hangját
Nem tudja kiszabadítani magát.

Gerince is eltörhetett,
Mert a felemelkedés sem sikeredett.
Rőzse alatt pihen szépen,
Farkaséknál ez nagy szégyen.

Ekkor az a gyáva számárnyúl,
Aki eddig csak lapult és megbújt
Most peckesen szemlél minket
És előveszi a Sony fényképezőgépet.
Azt hiszi magáról, hogy helyszínelő,
Olyasféle, mint Gógyi felügyelő.
Elkészíti a Blikkbe a vezércikket
És learatja a dicsőséget.

S mivel hogy Wegyúr mégiscsak úr,
Bátran, de határozatlanul
A telefonjáért nyúl.
Értesíti az állatvédőket,
Hogy mozgósítsanak mentőket.
Hozzanak vákuum matracot,
Kötszereket és infúziót.
Készítsék a fűrészt és a metszőollót.

A legyőzött ellenfél megbecsülése
A győztes igazi erkölcsi értéke!

Weszely György
alias wegyúr

A Balkán felfedezése, a csodálatos Neretva

A kanyargós Uvac-kanyon

Tavaly szeptember végén egy hegymászókból álló, de vízitúrákat is kedvelő baráti társasággal Szerbián keresztül Montenegróban jártam. Szerbiában a csodálatos Uvac-kanyonban szerettünk volna kajakozni, kenuzni, de a viszonylag rossz idő miatt csak a környező hegyekben kirándulgattunk egy kicsit.

Montenegróban a **Skodra-tavat** céloztuk meg. Néhány napot töltöttünk a tónál, majd áttelepültünk a tengerpartra. Kis lélekvesztő kajakokkal, kenukkal behajókáztuk a környező kis szigeteket. Számomra nagy élmény volt a tengeren kajakozni, hiszen nemrég még a kis Túron kezdtem evezni és akkor ott még nagyon féltem a „hatalmas” hullámoktól. Hazafele jövet az utunk Bosznián keresztül vezetett. Meglátogattuk Bosznia talán leghíresebb városát, Mostart. Természetesen a nagy turista tömegben átverekedve átcsoszogtunk a híres „öreg hídon”. Mostar után szinte megállás nélkül hajtottunk hazafelé. Útközben a kétezer méter fölé nyúló magas hegyek, mélyen bevágódott folyójának partján hosszasan autóztunk a számomra ismeretlen hegyi folyó mentén. Csodálatos volt a kanyon és izgalmas volt a nagy sziklafalak között kanyargó folyó látványa. Elő a térképpel! Vajon mi lehet e folyó neve? **Neretva**. Igazi vadvíz, hirtelen sok kérdést vetett fel: hétköznapi halandónak van-e keresnivalója ezeken a vizeken, a hatalmas sziklafaloyosóban mekkora kihívás ezt megevezni?

A Neretva-kanyon szépsége és a köré csoportosuló kérdések egy évig nem hagytak nyugodni. Idén nyáron a drága feleségem unszolására egy tíznapos Neretva kirándulásra indultunk, hogy a vad folyó ne csak álom legyen, de valóság is.

A Neretva

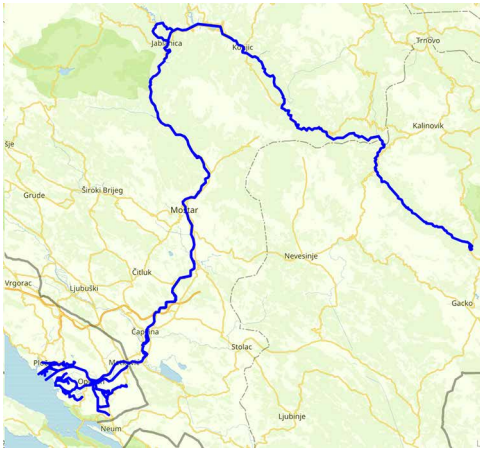
„A folyó a Zelengora hegységben ered mintegy 1100 m tengerszint feletti magasságban, és Pločénél torkollik az Adriai-tengerbe. Hossza 225 km, ebből a Horvátországra eső rész 22 km. Jablanicánál az átlagos vízhozama 115 m³/s, míg a torkolatnál 378 m³ másodpercenként. Vízyűjtő területe 9106 km².”^[1]

Összehasonlítva a Dunával: a Duna a Fekete-erdőben kb. 1078 méter magasságban (Breg-forrás) ered, hasonló magasságban, mint a Neretva, a Fekete-tengerig viszont 13-szor hosszabb utat, 2860 km-t tesz meg. Vízyűjtő területe: 817 000 km².

Tehát a Dunához képest a Neretva nagyon rövid életű, nagy esésű, sebes folyó. A legfelső szakaszán meredek és sziklás völgyben folyik északnyugati irányban. Raftingosok Mekkája. „Élete felénél” a mesterségesen felduzzasztott Jablanicai-tóba (Jablaničko jezero) olvad bele, majd éles kanyart véve Dél felé fordul. Meredek esését, vízi energiáját felhasználva mesterséges gátakat állítanak útjába. Így a visszaduzzasztott vízen nagyobb kalandok nélkül lehet csodálatos kanyonokban vízi túrázni.

Réggel otthonunkban kocsiba ültünk és annak ellenére, hogy a boszniai autópályákat most építik, sok az elterelés, 700 km megtétele után, koradélután már a Jablanicai-tó partján a „Miris Ljeta” Ostrožac autós kempingben állítottuk fel

¹ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Neretva>

Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Neretva#/map/0>

néhány napra a sátrunkat. A kemping zsúfolásig telve volt, de a tulajdonos mégis talált számunkra egy csöppnyi helyet. *(Skóciában rend a lelke mindennek. Sóvárgó lelki szemeink szerint két sátor közé még három befér, barátainkat hiába a „vis maior helyzet” – autós balesetet szenvedtek – előzetes regisztráció hiányában kitessékelték több skót kempingből is.)*

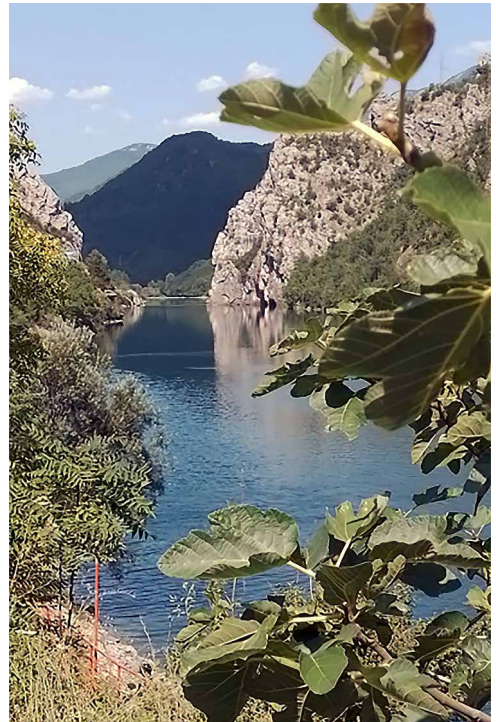

Kelet-német „hagyományörzők” nosztalgia-tábora a „Miris Ljeta” Ostrožac autós kempingben

A helyi térképet nézegetve, kissé unalmasnak látszott a tó és környéke. Kerékpárra ülve, bejártuk a környékét, majd kenuban evezve behajózáztuk az oldalágait. Fürdőzők, tutajosok

pezsgő életet varázsoltak a csodálatosan kék, tiszta vizére.

Bázisállomásul a „Miris Ljeta” Ostrožac autós kempinget választottuk. Innen indultunk Dél felé a Neretva-kanyont felderíteni. Nem könnyű a folyó meredek partján megtalálni azt a helyet, ahol a hajónkat vízre tehetjük, illetve onnan kiemelhetjük. Szerencsénkre Donja Jablanicánál találtunk egy kajak kölcsönzőt, ahol megengedték, hogy a saját hajónkat vízre tegyük. Onnan ereszkedtük le a Neretva-kanyonba, egészen le a 6 km-re lévő vízerőműig.

A Neretva-kanyon bejárata. Itt a folyó sebessége kb. 1-2 km/h. Könnyű volt leereszkednünk, de vissza is evezni a kajakkölcsönző állomásra. Kényelmes napi kajakos „séta” összesen 12 km

Mielőtt a gátat elérnénk, jobbról érkezik a Drežanka-patak. A kilenclyukú vasúti híd alatt átbújva, csodálatos paradicsomi, békés táj fogadott. Azt hittük, hogy egyedül leszünk ott, de mások is felfedezték. A kristálytisztá kék vízében nagyot fürödtünk.

Másnap a kajakos bázisállomástól Jablanica városka irányába, fölfelé eveztünk a folyón. A város hírhedt híressége a „háromszor elpusztított híd”. Feketeházy János tervei alapján 1888 táján a magyarok által épített híd a II. világháborúban a német csapatok elől menekülve Tito partizánjai robbantották fel. A terv sikerrel járt, a németek más utat választottak, a „harapófogóba” került partizánok megmenekültek. Tito emberei a megromlódott hídát mindösszesen 19 óra alatt forgalomképesé tették, majd a világháború vége felé ismét felrobbantották... Harmadszorra 1968-ban a hős Titonak emléket állító történelemhamisító játékfilm kedvéért robbantották fel az akkor még rendszeres vonatközlekedést biztosító hídát.

A város hírhedt híressége a „háromszor elpusztított híd”.

Valószínűleg a vasszerkezet a robbantás után össze-vissza kalimpált. Kicsit „megigazitva”, szépen egyenesre vágva tüskéit, mementőként, muzeális tárgyként még mindig a Neretva fölött éktelenkedik. Kérdés volt, hogy kicsi hajónkkal átférünk-e a romok alatt? A vízben még itt-ott láthatók a híd egyes darabjai.

Következő programunk egy raftingos túra volt Konjic fölött a Neretva felsőbb szakaszán. Mónika erőltette, én kissé vonakodtam tőle, mégis a nyaralásunk fénypontja lett. Fénykép nem készült, féltettem a borulástól az okos telefonomat. A Canon masinám már a túra elején tönkrement.

Idegen fotó. Forrása: https://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g1931691-d4300971-Reviews-Neretva_Rafting_Raft_Kor-Konjic_Herzegovina_Neretva_Canton_Federation_of_Bosnia_.html#/media-attf/4300971/758472369:p/?albumid=-160&type=0&category=-160

Ez volt az egyik nagyobbacska zúgó, amin bozót nélkül, nagy élvezettel buktunk alá. A zúgó sikeres bevétele után kikötöttünk, majd felmászva a sziklákra, csak úgy (védő felszerelésben) beleugráltunk a tajtékos habokba, átadva magunkat a rohanó árnak – ha már nem sikerült beborulnunk...

Idegen fotó. Forrása: https://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g1931691-d4300971-Reviews-Neretva_Rafting_Raft_Kor-Konjic_Herzegovina_Neretva_Canton_Federation_of_Bosnia_.html#/media-atf/4300971/758472369:p/?albumid=-160&type=0&category=-160

Idegen fotó. Forrása: https://www.tripadvisor.com/Attraction_Review-g1931691-d4300971-Reviews-Neretva_Rafting_Raft_Kor-Konjic_Herzegovina_Neretva_Canton_Federation_of_Bosnia_.html#/media-atf/4300971/758472369:p/?albumid=-160&type=0&category=-160

Ez volt az a gyönyörű kanyon, amiért a szívem szakadt meg, hogy nem tudtam lencsevégre kapni.

Fiatal legények kormányozták a „szappantartóknak” becézett vagy inkább csúfolt 8-10 személyes felfújható gumicsónakokat. Néha igazi nagy zúgókon, fehértarajos vízeséseken bucskáltunk lefele hatalmas kövek között. Lassabb vizeken gyönyörű, keskeny sziklafolyosókban csodáltk a természet fantasztikus formavilágát. Utólag bánom, hogy nem vittem magammal a telefonomat. Csodálatos túra volt.

Raftingos túránk után a Jablanicai-tótól átköltöttünk a Mostar fölötti autós kempingbe. Itt a fogadtatásunk kissé személytelenebbé vált, mint volt a „Miris Ljeta” Ostrožac autós kempingben. Ez a kemping kb. 3 km-re van Mostar óvárosától. Kerékpárra ültünk, úgy jártunk be a városba, a nagy nyüzsibe. Megnéztük a várost este és megnéztük ébredező félben, szinte kihalt állapotában is. A reggeli kávékat az „Öreg-híd” egyik vendéglőjének teraszán fogyasztottuk el.

Mostar Stari most (Mosztár Öreg-híd)

A jelenlegi mostari „Stari most” nem is olyan régi. Mostar első fából készült hidjának építéséről nem sokat tudni. Az ikonikus hidjának megépítését I. Szulejmán szultán rendelte el, 1567-ben fejezték be. Az építése idején a mostari híd volt a legnagyobb egynyílású kőhíd, mely 30 métert hidal át 24 m magasságban a Neretva folyó felett.

Az I. Szulejmán hidjának pusztulása

A Délszláv háború idején a jugoszláv államszövetségbe kényszerített államok igyekeztek

elszakadni egymástól. Volt állam, amelynek vér nélkül sikerült, volt, amely nagy árat fizetett az elszakadási törekvéseért. Az utóbbi volt Bosznia. Előbb a szerbek lőtték szét Mostar gyönyörű középkori városát, majd a horvátok. 1993. november 9-én egy horvát tank aprította a Neretva vízébe Mostar öreg hídját. Végtelenül szomorú látvány volt a szétlőtt híd és a két hídfőn romokban heverő védtorony.

De ideje volt a hadakozásnak és ideje a békekötésnek. Ideje volt a rontásnak és ideje az építésnek. (Prédikátor 3: 1-9) A híd újjáépítésében az SFOR békefenntartói, a Magyar Műszaki Kontingens katonái is részt vettek. A folyóból kiemelt eredeti darabokat felhasználva építették újjá a hidat. Hivatalos átadása: 2004. július 23. Az UNESCO 2005-ben a világörökség részévé nyilvánította.

A gyönyörűen helyreállított Öreg-híd és az Órtorony

Csontváry Kosztka Tivadar – Mostar

Forrás https://hu.m.wikipedia.org/wiki/Csontv%C3%A1ry_Kosztka_Tivadar_festm%C3%A9nyek_list%C3%A1ja

1903-ban így látta Csontváry Kosztka Tivadar Mostar híres hídját. A kép egyik érdekessége, hogy a mester a képet két állásból készítette el. Így az Öreg-híd és környezete jól látható. A festményt Pécssett tekinthetjük meg.

Mostar után Dél felé haladva Blagaj-nál meglátogattuk a híres dervisek kolostorát. A múltba bár szeretnénk egy kicsit visszacsöppenni, de a nagy turista áradat, melynek most mi is részesei vagyunk, nem enged. Okos telefonok, szelfik és szép hölgyek lepnek el mindent, minden képzeletet. Egy-egy percre megállunk levegőt venni és valamicskét a múltba révedni. Segít az, hogy fejedőt kell vennünk és a csupasz lábainkat törölközővel eltakarni. A belépőjegy mellé a mosolygós útonállótól minden kelléket megkapunk. A kolostor szobái – cellái oly kicsik, hogy ketten alig férünk el benne. Így egy-egy pillanatra magunk maradunk Mónikával. Nézzük a meszelt falakat és a szolid berendezési tárgyakat. Aki egy kicsit többet szeretne kapni (lelkileg) a kolostor atmoszférájából, az kerülje a turista szezon!

A dervisek kolostora sziklafal védelmében, az élővíz forrásánál

Egyébként a dervisek Blagaj közelében Európa legbővizűbb forrása mellé álmodták meg nyugalmuk kolostorát. Meredek sziklafal barlangszerű kapujából árad ki a bővízű Buna-patak, mely kilenc kilométer nyargalás után a Neretva-folyóba veszik el. A kultúrsumj mellett

ismét felvetődött egy bugyuta kérdés: a barlangszájtól indulva, meg lehet-e evezni a mi kis gumikajakunkkal a Buna-patakot? A kolostor előtti kis tótól biztosan nem, mert a mesterségesen kialakított félköríves zúgóján nem lehet csak úgy leereszkedni.

Vodopad Kravica

Következő állomásunk Vodopad Kravica – Kravica-vízesés megtekintése volt. Már amikor beléptünk Boszniába, a határon reklámtáblák figyelmeztetnek arra, hogy a Vodopad Kravica-t nem szabad kihagyni a látogatási „bakancslistán”. Hatalmas (ingyenes) parkoló fogadja a gyanútlan turistákat, majd a látogatóközpont épülete és kasszája.

*Ha én így meg tudnám vakarni a hátam közepét, mint az a fehér pólós férfi a kilátónál...
bár ez a fotó más okból készült*

Turista hadak indulnak rohamra néhány – egyébként tényleg nagyon szép – 30 méter magasból lezúduló vízesést megcsodálni. A vízesések tövében kialakult medencében fürödni is lehet. A strandon a törölközők közé gombostűt sem lehet leszúrni. A kitelepült pavilonok árai kétszer magasabbak, mint Mostar óvárosában vagy, mint Blagaj-ban a dervis kolostornál. Egy gombóc fagyalatt ára: 4 euro.

Úgy, ahogy mindenki, én is szeretek a vízesésekben gyönyörködni. De úgy vélem, hogy a kravicai-vízesésnek „nagyobb a füstje, mint a lángja”.

Irány a Neretva-deltája, irány a tenger!

Ha már tenger, akkor „hurrá nyaralunk”! Csillanó, csobbanó kék habokban úszkáljunk, és ami a legfőbb: a gumikenunkat fürdessük meg az Adria sós vízében! Szállást kerestünk Horvátország, szerintünk alig látogatott egyik szigetének elhagyott kempingjében. Választásunk a Pelješac-félszigetre esett. Órákon keresztül keresgélünk egy szolid kempinget, mire Orebić városkától nyugatra Podgorje néhány házas települése mellett, egy túlszűfolt kempingnél állapodtunk meg. Az árakat és egyéb szolgáltatásokat nyugati turisták pénztárcájához igazították. Szerencsénkre egy magyar házaspár mellé kaptunk helyet, akik visszajáró vendégek e táborhelyen. Hasznos tanácsokkal láttak el, hogy mit érdemes a környéken megnézni, mikor és honnan indulnak a hajók Marco Polo középkori csodaszép városába, Korcsulára.

Korcsula

A legenda szerint Marco Polo e kis szigeten született 1254-ben. Velence vitatja. Az bizonyos, hogy többször időzött itt e neves világutazó. Korcsula, Marco Polo lázban ég. Marco Polo emléktárgyakkal Dunát lehetne rekeszteni.

Valószínűleg ebben a házban született Marco Polo. De az is lehet, hogy mégsem.

Hangulatos, kis sikátorokban, naphosszat bolyonghat a középkor csodálatos építészetében gyönyörködő vándor.

A Neretva-deltavidéke, Opuzen

Nem jártam még a Duna-deltában, de már sok fotót, sok filmet megnéztem róla. Hatalmas területen fekszik, millió oldalaggal, nádas labirintusával, nagyon gazdag madárvilággal. Valahogyan ilyennek képzeltem a Neretva deltáját is. Ezzel szemben, mint ha mezőgazdasági célra, szabályos mezőgazdasági keretek közé szorította volna az ember ezt a vidéket. Rendezett csatornák, szántóföldek sakktáblája terült el lábunk előtt Horvátország e kis szegletében. A Neretva deltája Opuzen középkori városkájánál kezdődik. A nyári nagy kánikulában csendes, kihalt utcák, terek jellemzik. Nagy napernyők alatt, kis vendéglők árnyas mélyében sörözgető, ráérő emberek mulatják az időt. A városkát néha művészlelkű népek veszik birtokba. Igényes graffitikkal és mindenféle művészi alkotással árasztják el, fiatalítják meg.

Opuzen főtere

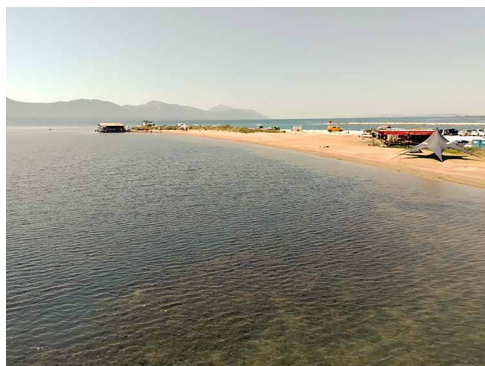
Az elhagyott, lakatlan, vagy éppen romos épületeket sem lehet azonnal a valóságában értékelni. Azt hiszi az ember, hogy az is egy-fajta műalkotás.

A Neretva horvátországi torkolata

Bosznia-Horvátország nyaralásunkat a Neretva-torkolat megtekintésével kívántuk befejezni. Hazautazásunk előtt, szerettünk volna még egyet sátrazni a térkép szerint jelölt Neretva-csatorna végében található kempingben, a tengeri világítótorony tövében. Se világítótorony, se kemping. Valami sajtóságos zárt világ uralta a gátszerű nyúlványra kitelepült társaságokat. A közösségi helyiségeket csak a „klubtagok” használhatták. Hogy kellő módon, kellő mértékben otthon érezhessék magukat, graffitikkal kidekorálták a háborúból visszamaradt romokat.

Háborúból visszamaradt romok

A hosszan a tengerbe nyúló gát egyik oldalát a Neretva édes vize mossa, a másikat már az Adria sós vize nyaldossa. Távolban Pelješac-félsziget hegyei láthatók.

Átélté, lejegyezte, fotózta: Mályi József

Gergeti-gleccser (Georgia, Kaukázus), egy csodálatosan kifejlődött meander

A mélyen a gleccser jegébe vájódó sebes gleccserpatak iskolapéldája a kanyargós folyómedrek, a meanderek kialakulásának. Jól látható, a sebes ár hogyan bővíti a külső íveket, illetve hogyan vágja át az elkeskenyedett gátakat, egyenesíti ki a folyómedret. A lefűződött meanderek holtág-gá alakulnak, amelyek kis tavakat alkothatnak, amik sok esetben feltöltődnek, kiszáradhatnak.

A kanyargós Uvac-kanyonon végig evezve, a folyómeder alakulásának minden részletének – a sűrű kanyaroknak, a külső ívek bővülésének és a keskeny gátak átszakadásának – lehetünk tanúi. Az Uvac-folyóra épített vízerőművek miatt, mára a kanyonban csendesen folydogál a tóvá szelődült folyó. Ősszel, amikor kinyílnak az egek, amikor a szeptemberi bányadt búcsúzóznál felölti báli ruháját a természet – holt szezonban – csodálatos élmény az Uvac-kanyont meglátogatni, evezni a vizén, kirándulni a környező hegyekben.

Kéktúra kalandozás az északi végeken

Aggteleki-karszt 2023. július 7-11.

Bár Jósvafőre közvetlen buszjárat is közlekedik, mi a kényelmesebb vonatot választottuk, ami Miskolctól a BZMOT 30 km/órás sebességű „csigacsattogó” tájcsodáló szerelvényt jelentette. A táj valóban csodálatra méltó és a vonat is kényelmes volt, amíg Szendrőnél ki nem siklott. Szerencsére csak lepattantunk a váltóról, valahogy leszálltunk (én az alsó lépcsőfokra ülve is lógáztam a lábamat, olyan magasan voltunk a töltés fölött).

Ezután túratársammal, Klárával „ismerkedjünk városainkkal” üzem módba kapcsolunk: Szendrőnek gyönyörű barokk katolikus temploma, református tornya, éppen felújítás alatt álló kastélya és sok szép háza, tere van. Az emberek pedig segítőkészek, mert a vasútnál fogalmunk sem volt, milyen busz honnan és mikor megy Jósvafőre, de bárkit kérdeztünk, készségesen segített a jó irányba indulni. Végül egy idős szini juhászember kalauzolt el a menetrendek és átszállások világában, és mivel kisiklás miatt utaztunk busszal, az egyiket még a vonatjegyet is elfogadták. Végül kb. 4 óra késéssel késő délutánra értünk Jósvafőre.

Szendrő református temploma és tornya

A Magyarországi Kárpát Egyesület 150 éves jubileuma alkalmából, Aggteleken megkoszorúztuk az 1998-ban felállított emléktáblát

Túra helyett csak egy falukörnyéki sétára futotta, felfedeztük a Tengersizem álomvölgyét, a templomdombnál a temető felső részén lévő padról pedig pazar kilátás nyílik a falura.

Másnap Aggtelekre gyalogoltunk, ahol a 150 éves jubileum alkalmából megkoszorúztuk az MKE 1998-ban felállított emléktábláját, lehűltünk a Baradla-barlangban, hogy a kéktúrán érkezzünk vissza a szállásunkra. A Baradla-barlang fölötti karszton szép kilátás, és egy tanösvény tájékoztató táblái, a vadregényes erdőben pedig árnyas hűvösség fogadott. Karu-völgye után a Tengersizem-letétőnél újabb tanösvény kísért, erdei hangszereken játszottunk, majd Jósmafő régi zsidótemetőjénél jutottunk vissza a faluba. Régi és új táblák tömkelege terelt bennünket jó útra, csak ember meg nem mondja, hogy mennyit mentünk, mert az egymás mellett álló táblákon 100-300 méternyi eltérések voltak.

Magyarország legnagyobb cseppköve

Pihenő a Magas-hegy déli oldala táblánál

Kereszteltük a Tohonya-Kuriszlán tanösvényt

Harmadnap a Vöröstói-barlangot csodáltuk meg Magyarország legnagyobb cseppkővel együtt. Bejáratát az MKE építette ki 1890-ben, így tagsági könyvünkkel kedvezményesen jutottunk be. A közeli Vörös-tavat is meglestük, de a nagy médiafigyelmet kapott ifjonc medve nem jelentkezett. Hazafelé menet megtekintettük Jósmafő falumúzeumát és műemlék templomát, estére pedig megérkezett Zsuzsa túratársunk, és többszöri telefonos és internetes próbálkozások sikertelensége miatt (az én telefonom a térorót sem találta meg a völgyben) egy röpké óra alatt végre elrendeztük a szállásadóval a bejelentkezést és a szállás kifizetését.

Negyednap a kék túra Jósmafő – Derenk szakaszát jártuk végig, az egyetlen arra járó busz miatt plusz 5 km megtételével legyalogoltunk Szögligetre. Felfedeztük a hucul ménes karamját ménes nélkül, majd Kuriszlánt a füves legelőn. Az erdőbe érve fakitermelő gépekkel és munkásokkal találkoztunk, az egyik favágó érdeklődésünkre az ebédszünetében tartott egy

Gépesített fakitermelés

gyors bemutatót. A géppel kb. egy perc alatt kivágtá, legallyazta, rönkökre szelte és rakásba rakta a fát, mire észbe kaptunk és videózni kezdtünk volna, már vége is volt a műveletnek.

Szelcepusztán hosszasan pecsétet kerestünk, de kiderült, hogy ott nincs. Az út patakokkal szabdalt, rovarokkal teli völgybe ért, a csípősek valami csoda folytán nem a szabadon álló karomat, hanem a leggingsben lévő lábamat marták össze, szerencsére hamar túljutottunk ezen a szakaszon. Derenken megpihentünk, majd egy mocsáron átkelve Szádvár előtt lefordultunk Szögliget felé.

Utolsó nap Szögligettől Bódvaszilasig terveztünk haladni, de engem a bokám állapota akadályozott meg ebben, a Szögligetről Jósvafőre járó busz vezetője pedig kifejezetten lebeszélte bennünket erről a szándékunkról (két – pláne egy – nő ne járjon arra egyedül). Ezért Zsuzsa az Aggtelek-Jósvafő szakaszt járta meg, én pedig az összepakolás mellett pihentettem a bokámat és próbáltam kerülgetni egy – a közösségi szállások szokásrendjéhez nem szokott – öttagú családot. Végül a szobámba bábozódtam, amíg egy túlbonyolított készülődés, reggeli készítése és megreggelizés után kb. 11 órakor el nem indultak valahová.

Zsuzsa visszaérkezése után búcsút intettünk az Aggteleki karsztnak, és egy taláalomra választott busszal úgy indultunk haza, hogy visszafelé minden átszállás percre pontosan jött, pedig Aggtelek-Jósvafő vasúti megállótól ismét a vonatot választottuk.

*Derenk, kéktúra pecsét
(Fotó: Ábrám Zsuzsa)*

Derenk, kiállítás (Fotó: Ábrám Zsuzsa)

2024. július 20-24. Zempléni „hiány-foltozó” kalandozás

Bár a kéktúra „befejező” zempléni részét Tamásékkal már bejártuk, pecsétygyűjtögető kalandozóinknak (köztük nekem is) egyes szakaszok kimaradtak. A rekkenő hőség is arra ösztönzött, hogy magas, erdős hegyekben pótoljuk a hiányzó pecséteket, ezért újra Sátoraljaújhely felé vettük az irányt. Szállásunk a hegyen a Kovács-villa volt (köszönet elnöküknek, Wehner Gézának), így mindjárt túrával kezdtünk, mert kb. egy óra felfelé gyalog eljutni a házig (csomag nélkül csak fel-háromnegyed óra).

Kovács-villa, szállásunk a hegyen

Vasárnap a Sátoraljaújhely – Vágáshuta szakasznak vágtunk neki, de mindjárt a városi kertsekégekben eltévedtünk, pontosabban a régi kék jelzés egy része magánút lett. Szerencsére a gazda, akinek a portájához keveredtünk, ösvényt mutatott egy elhanyagolt kerten keresztül, ezzel megúsztuk, hogy nagy szintvesztéssel vissza, majd újra felmászunk a csősz látófájáig, majd a Nagy Nyugodóig, ahová a pecsét került a Bányi-nyeregből. Innen a Vörös- és Körtefa-nyergen át kellemes erdei hullámszétvetés következett volna, ha a bögölyök nem lettek volna csípős hangulatban, de mi voltunk a kitaróbbak. A rudabányácsi út után pedig a jelzést festés lett mesébe illő – hol volt, hol nem volt – de szerencsére ráérezünk a jó irányra.

Nagy-Nyugodó, kéktúra pecsételőhely

A Cserép-tó nyergénél tanösvényre, utána a hegyoldalban pedig dzsumbujra leltünk, növények tölgverdőben (tölgybozótban) kellett átcsörtetnünk, de legalább már közel voltunk Vágáshutához. Zsuzsa és Gyuri továbbmentek a kék úton, mi a két évvel ezelőtti szép állapotában találtuk a falut és a pecséteket, így a túrafüzetemben pótlódott a hiány. A régi büfés még mindig Afrikában van, de az alvégen lévő tanyán továbbra is szívesen vendégül látnak.

Végül Zsuzsával és Gyurival egy buszra kerültünk, és kulturális programként Újhely északi borospincéi mellett a Déryné fesztiválra is kilátogatott a csapat.

Hétfőn Zsuzsa és Gyuri folytatta a pecsét-hiányos szakaszok bejárását Füzér felé, mi pedig felfedeztük Sátoraljaújhely várát. A vár már

Látogatás a Déryné fesztiválon

Sátoraljaújhely várátogatás

A Rákóczi-fa árnyékában

1538-ban rom volt, falait 10 éve kezdték kialsni a földből, és már lényegesen jobb a „kőhalom” állapotnál. Hosszú lépcsősor leküzdése után tűntek fel a falak, amit kicsit meghökkentő állványzat koronáz kilátóként, bár a várudvarból is pazar a kilátás. Az új függőhíd felé is indul egy földút, de a terület még alapos tereprendezést igényel, és a nagy szintkülönbség sem könnyíti meg a vár és a függőhíd megközelítését.

A várhoz vezető úton a kék jelzés is előke-
rült, így kedden már jó úton kaptattunk fel a Nagy-Nyugodóhoz, hogy Makkoshotyka felé távozzunk. A Bányi-nyeregig kellemesen lejtő, onnantól érdekes vonalvezetésű úton haladtunk. Egy meredek, mély, szerencsére csontszáraz vízmosást, majd több kisebb árkot keresztezve oldalaztunk fel egy hegyre, aztán kanyarogtunk

az erdőben a Veres-haraszton át, majd (szerintünk fölös kanyarral) a Bancsi-gödör oldalába vezetett az út – hiába, mert sem a gödröt, sem az oldalát nem láttuk. Továbbhaladva újabb meredek vízmosás állt utunkba, amit inkább plusz 100 méter megtételével megkerültünk az erdészeti úton. Jutalmul jól szedreztünk a réten és hűsöltünk a közeli hatalmas Rákóczi fa alatt. Pusztadéló után még vadkerítést is kellett másznunk, teljesen értelmetlenül, mert a jelzés végig a kerítés belső szélénél haladt fiatal csetresben, kívül megúsztuk volna létramaszás nélkül szálerdőben. A sok kanyargás miatt éppen esedékes irányt már meg sem próbáltuk kitalálni, de legalább csodás mesebeli erdőbe jutottunk, ahol jelzés hol volt, hol nem volt, rovarok a nap-sütötte részeken annál inkább.

Bányi-nyereg

Cirkáló-tanya kéktúra pecsételőhely

Cirkálótanya lelombozott: az embermagasságú gazból csak egy csálé tető kandikált ki szétszórót zománcdedények társaságában. De ez csak az álca, továbbhaladva az úton felbukkant egy pajta (oldalában a pecsét), és padok, odább kút, több épület, boglyák és karám látszott, megjelent két kiscica, aztán egy kutya, végül a tanya szerteágazó helytörténeti ismeretekkel rendelkező lakója is megérkezett képekkel a kezében. A gond csak az volt, hogy mindezt olyan szerteágazó módon mondta el nekünk, a kárpáti borzderes szarvasmarháktól a tanyán élt erdész családfájáig, hogy csak kapkodtuk a fejünket, amíg körbevezetett a tanyán. Néhány történet így is befejezetlen maradt. A tanya egyik kis épületében 4 személyes ingyenes fűthető szükségszállás is van, ha valaki arrafelé megszorulna. Azt is megtudtuk, hogy a gazda egyik barátja nem igazán volt „túratapasztalt”, merthogy a 3 km-re lévő Makkoshotykától 6 km-en át gyalogolt, mégsem jutott el a tanyaig.

Aztán amikor másfél km után az erdő szélén nyoma veszett a jelzésnek, az egyetlen látható kék sávot pedig rosszul festették, mert továbbhaladást jelez, pedig ott kell lekanyarodni a földútról a szántóföldre, bozóton át toronyiránt a falu felé, hát mi is letévedtünk a kék útról. Ekkor kezdtük megérteni a hölgyet, mert itt akármekkora kerülőt össze lehet hozni. 12 km hús erdő után kora délután 30 fokos tűző napon „áldottuk” a jelzést, végül egy földéken dolgozó traktoros igazított el, szerencsére addig is a falu felé haladtunk. Még így is sikerült egy portára keverednünk, de a lakók útbaigazítottak, így szerencsésen utcát, majd pecsétet, végül buszmegállót értünk.

A fiúk korábban hazamentek, így szerda délelőtt ketten maradtunk Zsuzsával és két feladattal: Zsuzsa kéktúra füzetéből lemaradt a hollóházi pecsét és pótolni kellett, miközben ő maga felment volna a Nemzeti Összetartozás Hídjára. A függőhíd gyönyörű, de én a tűző napon nem vágytam rá, és országbérlettel nem került külön költségbe a buszozás, így bevállaltam, hogy pótolom a pecsétet. Kinéztünk egy

Makkoshotyka fölött letévedve

Makkoshotyka, a túránk vége

buszt, ami fél órát áll Hollóházán, mielőtt visszajön, ez éppen megfelelt. A busz körbejárta a Hegyközt, ahová nem ment be, olyan falu nincs is, így majd' négy óra volt visszajutni Újhelybe. De megllett a pecsét, Hollóházán egy finom kávéra és helyi pogácsára is telt az időmből, ajándékkul pedig oda-vissza megcsodálhattam a Hegyköz összes falvát a pazar tájjal együtt egy panorámabuszból. Élmény volt!

Zsuzsa is átment a függőhídon, túloldalt megtekintette a Magyar Golgotát, majd visszasétált a hídon a csomagjaiért és még a helyjegyet is meg tudta venni kettőnknek, mielőtt hazautaztunk, mert az én világljáró buszom éppen a vonat indulása előtt érkezett a vasútállomáshoz. A vonat ugyan nem siette el a dolgot, Miskolcon hosszas várakozásra ítéltünk, közben egy műszaki hibás kocsit is kivettek a szerelvényből, de legalább végig sínen voltunk.

Díjátadás, könyvbemutató

2024. október 6-án kiosztották a Zajzoni Rab István díjakat Brassóban, a Reménység Háza református templomban. *„Az elismerést minden évben azon személyeknek ítélik oda, akik a barcasági magyarság művelődési, oktatási, egyházi, gazdasági életében kimagaslót alkotnak.”*

Az idei díjazottak: Potápi Árpád János államtitkár, **Nádudvary György** jogász, B. Tomos Hajnal költő, Ferencz Ágnes Veronika képzőművész.

A Zajzoni Rab István díjat átveszi
Nádudvary György
(fotó: Erdély TV)

„Egy dunántúli fiú Erdélyben” könyvbemutató (fotó: Erdély TV)

Nádudvary György az EKE Brassó közösség oszlopos tagja, a csütörtöki sétálók rendszeres szervezője, nekem személyes jóbarátom. Mindig segítette a Brassó környéki túráimat, a Kárpáti Lapok olvasóit gyakran örvendeztette meg nagyszerű írásaival. Sőt, a díjátadással közel egy időben kiadta *„Egy dunántúli fiú Erdélyben”* című önéletrajzi könyvét, melynek bemutatóját az Erdély TV is közvetítette.

Gyurinak ez úton is gratulálok és kívánok sok minden jót.

Nagy Péter

A pihenő Vöröskő-forrásnál
(fotó:Párkány Erzsébet)

PKE keddi sétálói

A Pestkörnyéki Kárpát Egyesület nyugdíjas csapata minden kedden kirándul valamerre. **Párkány Erzsébet** szervezi a tartalmas programokat. A Felsőtárkány-Stimecz-ház kisvasút 2024. 08.20-án kedden közlekedett, így a ráérők eljöttek vonatozni és járni egyet a *Vöröskő-völgyi tanösvényen*. Tudva azt, hogy az időszakos működésű Vöröskő-forrás éppen pihen, mégis az volt a túra legtávolabbi pontja.

Nagy Péter

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület idei vándortáborát a Szatmári EKE tagegyesület szervezte, bonyolította. Az ott eltöltött hét tapasztalata alapján ki merem jelteni, nagy sikerrel.

A bennem lévő meglegedett érzést felturbózta a táborozási költségek befizetése körüli szerencsétlenkedésem. Mivel én nem vagyok hajlandó a bankkártyámról semmilyen átutalásra – csak ellenőrzött keretek között banki tranzakcióra –, na ebben kaptam Veres Ágin keresztül nagy segítséget Fehér Anetta tábor szervezőtől. Mindkettőjük segítségét ez úton is nagyon megköszönöm.

Mielőtt személyes tábori élményeim fotókon keresztül bemutatását elkezdeném, néhány statisztikai adat. A táborban 1302-en vettek részt. Melyből a magyarországi kárpátosok közül a Dél-Alföldi Kárpát Egyesület 36, a Magyarországi Kárpát Egyesület 27, a Pestkörnyéki Kárpát Egyesület 24, a Kárpát Egyesület, Eger pedig 19 táborozóval.

Nagy-Köves túra a Radnai havasokban

Keddi napon saját szervezésben, a táborból gépkocsival ötven és Csoki kutya utaztunk Borsa ortodox kolostor parkolójába és onnan gyalogoltunk fel a 2303 m magasságú csúcsra. Amit nyugodt tempóban, kellemes időjárási körülmények mellett, sokat nézelődve el is értünk.

Mosolygó-katlan. Távolsban a piros tetejű a meteorológiai állomás.

Útban a Nagy-Köves tetejére 2011. június végén eddig jutottam. További utamat elmos-ta a hatalmas jégeső. Az idén szerencsés voltam, felértem a csúcsra

Csúcsfotó a Nagy-Köves tetején

Gutin-gerinc túra

Szardára a Gutin-gerinc túrát választottam. A Kakastarélyn korábban már voltam, de kiegészítve az Apostolok–Nagy-Gutin érintésével gondolkodás nélkül bevállaltam. A kb. 17 km hosszúságú túra változatos és látványos útvonalú volt.

A Kis-Gutinról lejövet népes csoportunk a Nagy-Gutin tetejére indult

Nagy-Gutin 1447 m magas csúcspontján Nagy Lehel túravezető ismertette a csodás látnivalókat

Cibles (Széples) túra

Csütörtöki napra választottam ezt a besorolás szerinti nehéz túrát. Nem szégyellem bevallani, utolsóként érkeztem az 1829 m magasan lévő Cibles-csúcsra. Igaz, közben főtőzgattam is...

Útban a Cibles-csúcsra Szejke Lóránd túravezető aggodalommal figyelte a lemaradásomat

Ciblesről lejövet

Szerda este a rendezvénysátorban Nyisztor Miklós „A Gyilkos-tó képes története metszetei és régi fotók tükrében” előadója

Molnár Sándor emlék- és zárandoktúra

Péntekre könnyebb gyaloglást választottam. Szőke Zoltán vezette úton megismertük az elmúlt év végén meghalt Molnár Sándor turista tevékenységét, imával és csendes gyaloglási szakaszokkal adóztunk emlékének.

Szőke Zoltán túravezető

Emléktúrázó csoportunk a Rókatemplom (Fekete-kő) sziklaképződmény előtt

Meglátogattuk a csordogáló Kőhát-vízesést

Tábori események pénteken és szombaton

Sokak által kedvelt tombolasorsoláson gyerekek húzták ki a nyertes számokat

A péntek esti táborűz gitárkoncerttel, közös énekléssel jól sikerült

Szombaton a táborzáró ünnepségen különböző oklevelek átadására is sor került. A képen Fehér Anetta a Merza Gyula oklevél átvétele után

Kirándulásainkon mindig lehet érdekes formákkal találkozni. Fantázia kérdése, ki mit lát azokban. A fenti képbe egy szarvast, a lentibe pedig egy medvét gondoltam

